

Raadsinformatiebrief

Onderwerp	: Omgang accent Fit & Groen dorp in de polder
Aanleiding	: Inwerkingtreding Omgevingswet
Datum	: 1 augustus 2022
Portefeuillehouder	: F.C. de Gier
Schrijver	: P.M. Stortenbeker

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de raadsvergadering van december 2021 heeft uw gemeenteraad het besluit genomen dat bij het opstellen van de omgevingsvisie (in 2024) het accent Fit en Groen dorp in de polder (zie bijlage 1) het uitgangspunt moet zijn voor deze omgevingsvisie.

Op 17 februari 2022 heeft uw raad een werkbijeenkomst gehouden over hoe om te gaan met dit accent in de periode dat er nog geen omgevingsvisie ligt.

Deze brief beschrijft hoe in de periode van nu tot het vaststellen van de omgevingsvisie omgegaan kan worden met het accent Fit en Groen dorp in de polder. Dit geldt voor zowel de initiatieven die uit de samenleving komen als voor eigen initiatieven.

Waarop van toepassing?

Tijdens de sessie met uw gemeenteraad werd al snel gesproken over ruimtelijke initiatieven. Dit mede door de aangereikte voorbeelden. Het is goed om te beseffen dat de omgevingsvisie een breder kader heeft. Het gaat immers om de gehele fysieke leefomgeving. Daarbij is de maatschappelijke opgave van de omgevingswet het zorgdragen voor een veilige en gezonde leefomgeving.

Het gaat dus niet alleen om de aanvragen die van buitenaf worden gedaan (vergunningen, ontheffingen, verkoop snippergroen), maar ook om de projecten die wij zelf als gemeente doen (reconstructies en dergelijke) en om het beleid dat te maken heeft met het zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving (bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluidbeleid, bodembeleid maar ook beleid voor thema's als parkeren, welstand, en ruimtelijk beleid). Voor al deze zaken geldt dat we die vanuit het gekozen accent (Fit en Groen Dorp in de polder) moeten benaderen.

Initiatieven

Als in deze notitie wordt gesproken over initiatieven, dan wordt hiermee bedoeld initiatieven die door de (nog op te richten) initiatieventafel worden behandeld. Hierbij moet worden opgemerkt dat niet alle initiatieven de initiatieventafel passeren. Initiatieven die binnen het kader van het Omgevingsplan passen, komen niet langs de initiatieventafel. Dit omdat bij het opstellen van het plan uw raad de randvoorwaarden al heeft bepaald (we hebben dit met zijn allen al goed gevonden bij het vaststellen van het plan).

Er is nog geen Omgevingsplan vastgesteld waarin randvoorwaarden zijn bepaald. Dat gebeurt pas na vaststelling van de Omgevingswet. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet ontstaat echter een Omgevingsplan van rechtswege. Dit Omgevingsplan van rechtswege bestaat uit het huidige beleidskader (bestemmingsplannen en lokale verordeningen).

Op de website van de gemeente zal een deel worden ingericht dat speciaal bedoeld is voor initiatiefnemers. Hier zal, naast algemene informatie over de omgevingswet, ook een document worden geplaatst met de aandachtspunten uit de accentcheck.

Fit en groen dorp in de polder.

Het accent Fit en Groen dorp in de polder zoals dat in het raadsbesluit van december 2021 en in de eerste stap is beschreven, is weergegeven in bijlage 1.

Uit deze tekst blijkt dat de kernopgaven circulariteit, klimaatadaptatie, klimaatmitigatie ondersteuning van inwoners, werkgelegenheid en gezondheid een hogere prioriteit krijgen dan de andere kernopgaven. Dit betekent dat deze kernopgaven belangrijk zijn als we het hebben over hoe er omgegaan moet worden met het accent in de periode dat er nog geen omgevingsvisie is vastgesteld.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie staan straks de strategische hoofdkeuzes voor het lange termijnbeleid van de fysieke leefomgeving binnen de gemeente. In de omgevingsvisie moet, volgens de algemene beginselen van goed bestuur, rekening worden gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantasting bij voorrang aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. De omgevingsvisie moet in ieder geval het volgende bevatten:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (wat is er en wat is de kwaliteit daarvan);
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkelingen, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied (Wat gebeurt er/gaat er gebeuren aan ontwikkelingen op en ter standhouding van het grondgebied); en
- De hoofzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid (wat zijn de na te streven doelen en op welke manier moeten/zullen worden bereikt).

Er wordt één omgevingsvisie vastgesteld voor het gehele grondgebied van de gemeente.

Samenvattend

Er moet straks één omgevingsvisie worden vastgesteld voor het gehele grondgebied van Alblasterdam. In de omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast; het beschrijft de hoofdlijnen van het te voeren integrale beleid.

De Alblasterdamse omgevingsvisie wordt opgesteld waarbij de uitgangspunten van het accent Fit en Groen dorp in de polder zullen worden gehanteerd. De planning is dat deze omgevingsvisie halverwege 2024 definitief wordt vastgesteld. Tot die tijd zal dus bij de besluitvorming rekening moeten worden gehouden met het accent Fit en Groen dorp in de polder. Omdat er in de huidige situatie nog geen integraal overzicht van de verschillende thema's (de thema's als bijvoorbeeld wateroverlast en hittestress zijn los van elkaar wel in beeld) voor het gehele grondgebied is, moet geprobeerd worden om afwentelen (zowel in tijd als plaats) te voorkomen. Met afwentelen wordt bedoeld dat het niet de bedoeling is om maatregelen die bij een bepaald initiatief niet kunnen worden gerealiseerd zomaar op een andere plaats of op een later moment te realiseren. Dit omdat er nog geen integraal overzicht is welke consequenties dit verplaatsen heeft of kan hebben. Bij besluitvorming hebben de kernopgaven circulariteit, klimaatadaptatie, klimaatmitigatie ondersteuning van inwoners, werkgelegenheid en gezondheid prioriteit.

Accentcheck

Door de ambtelijke organisatie zijn bovenstaande kernopgaven in een accentcheck ingevoerd. Deze accentcheck kan op twee manieren worden gebruikt, namelijk intern en extern.

Intern gebruik: checklist en leidraad

Op deze laagdrempelige manier kan worden gekeken of het initiatief waar wij mee bezig zijn past in het gekozen accent. Omdat de accentcheck nu alleen bestaat op een aantal vragen waarop een antwoord moet worden gegeven zal de accentcheck worden uitgebreid worden met een mogelijkheid om het ingevulde antwoord toe te lichten (inmiddels voorzien). De accentcheck beschrijft een hoog abstractieniveau. Dat kan ook niet anders omdat verdere invulling pas gegeven kan worden als de Omgevingsvisie opgesteld is.

Extern gebruik: van check naar leidraad

De accentcheck zal ook nog uitgewerkt worden als gespreksleidraad. Deze gespreksleidraad is te gebruiken bij gesprekken die plaatsvinden met initiatiefnemers. Als laatste zal de accentcheck ook uitgewerkt worden tot een lijst met tips voor initiatiefnemers, zodat zij op voorhand weten wat de gemeente Alblasterdam belangrijk vindt. Het is belangrijk om te melden dat de accentcheck in welke vorm dan ook alleen uitsluitel geeft of het initiatief past binnen het accent Fit & Groen dorp in de polder. Het doet geen uitspraak of iets een goed of minder goed initiatief is. De accentcheck

geeft ook niet aan of de gemeente voornemens is om mee te werken. Die bevoegdheden blijven liggen op de plek waar die nu ook ligt.

Afwegingskader

In de accentcheck wegen alle aspecten even zwaar. Tijdens de behandeling aan de initiatieventafel kan nuance worden aangebracht. Deze nuance kan verwoord worden in de accentcheck zelf of in het verslag van de initiatieventafel. Wij zijn ons ervan bewust dat geen enkel initiatief platgeslagen kan worden tot een aantal kernopgaven. Dat is ook de reden waarom initiatieven besproken moeten worden aan de initiatieventafel.

Overweging

De vraag hoe een initiatief nu past in het gekozen accent is voor iedereen een zoektocht. De accentcheck is hierbij slechts een hulpmiddel. We zijn onze processen zo aan het inrichten dat na de zomervakantie (september) alle voorstellen die de fysieke leefomgeving aan gaan worden voorzien van een ingevulde accentcheck. Op deze wijze kan uw raad zien welke afwegingen zijn gemaakt. Omdat het voor iedereen een zoektocht is, is het goed om ook een evaluatiemoment in te richten. Voorgesteld wordt om in februari 2023 een evaluatie uit te voeren.

Wij zijn ons ervan bewust dat er mogelijk sprake zou kunnen zijn van calculerend gedrag (naar het doel toeschrijven) of bijvoorbeeld valse beloften. Dat is precies de reden waarom wij in gesprek moeten zijn en blijven met de initiatiefnemer. Juist om deze reden is ook de processtap ingebouwd waarbij uw gemeenteraad een afschrift krijgt van de verslagen van de initiatieventafel (inclusief ingevulde accentcheck).

Hierdoor wordt de raad in positie gebracht om op basis van de verslagen aan te geven of ze gebruik willen maken van hun bindend adviesrecht bij een betreffend initiatief.

Op deze wijze is het traject tot aan de vergunningverlening geborgd. Als de initiatiefnemer geen invulling geeft aan de kernopgaven uit de accentcheck kan de raad bindend advies geven om de vergunning niet te verlenen.

Niet afdwingbaar

In de accentcheck of de vragenlijst kunnen ontelbaar veel zaken worden opgenomen. Het is echter goed om te beseffen dat deze zaken in principe niet afdwingbaar zijn; tenzij het onderdeel is van vastgestelde kaders/beleid (bv bouwbesluit). (wettelijk ondergrens)

Initiatieven van buiten

Op dit moment wordt binnen de ambtelijke organisatie het proces ingericht om te komen tot een initiatieventafel. De initiatieventafel heeft tot doel om initiatieven te beoordelen die niet in de omgevingsvisie of het omgevingsplan passen. Het is dus niet zo dat elk initiatief langs de initiatieventafel komt. Het resultaat van de initiatieventafel is het bericht dat de gemeente wel of niet voornemens is om mee te werken met het initiatief (en dus de omgevingsvisie of het omgevingsplan te wijzigen). Op deze fase van planvorming is het zogenaamde "ja, mits" principe dat in de Omgevingswet is benoemd nog niet van toepassing. De gemeente heeft dus de vrijheid om wel of niet mee te werken aan een initiatief.

De initiatieven die worden besproken aan de initiatieventafel zijn over het algemeen niet heel gedetailleerd uitgewerkt. Deze initiatieven zijn vergelijkbaar met de huidige principeverzoeken.

Zoals al eerder aangegeven wordt het proces rondom de initiatieventafel nog verder uitgewerkt. Er is dus nog geen duidelijkheid wie er deelnemen aan de initiatieventafel. Feit is wel dat er een integrale afweging moet plaatsvinden. Inmiddels is met uw gemeenteraad al de afspraak gemaakt dat uw raad van elke bijeenkomst van de initiatieventafel een verslag (inclusief relevante stukken) ontvangt. Daarbij zal ook al worden aangegeven of het een initiatief is waarop het bindend adviesrecht van de gemeenteraad van toepassing is. Als dat niet het geval is, kan uw raad alsnog aangeven dat zij verwachten dat het initiatief dermate gevoelig ligt, waarop het college het adviesrecht van uw raad van toepassing verklaart (Besluit aangewezen categorieën van gevallen, waarvoor de gemeenteraad gebruik maakt van haar adviesrecht, artikel 2, lid 1). Een voorbeeld van het verslagformulier van de initiatieventafel is opgenomen in bijlage 4.

Op de website van de gemeente zal een deel worden ingericht dat speciaal bedoeld is voor initiatiefnemers. Hier zal, naast algemene informatie over de omgevingswet, ook een document

worden geplaatst met de aandachtspunten uit de accentcheck. Op deze wijze weten initiatiefnemers op voorhand waar zij rekening mee kunnen houden. Daarnaast worden zij wellicht op ideeën gebracht door de vragen.

Initiatieven gemeente

Eigen initiatieven kunnen bestaan uit initiatieven op het gebied van uitvoering (reconstructie en dergelijke), maar ook uit initiatieven op het gebied van beleid (nieuw beleid, enz.). De ambtelijke organisatie is er verantwoordelijk voor dat bij initiatieven van de gemeente een accentcheck wordt ingevuld. Deze wordt als bijlage bij een voorstel gevoegd. De eigen initiatieven lopen niet via de hierboven beschreven en bedoelde initiatieventafel maar zullen een eigen proces kennen omdat van onze medewerkers verwacht wordt dat zij deze kennis uit de interne organisatie halen. Dit proces moet intern nog worden uitgewerkt.

Afwentelen voorkomen

Zeker in deze zogenaamde tussenfase (periode tussen vaststellen accent en het definitief vaststellen van Omgevingsvisie) is het belangrijk dat geprobeerd wordt om afwentelen (zowel in plaats als in tijd) te voorkomen. Hiermee bedoelen we dat de maatregelen in eerste aanleg ter plaatse van het initiatief moeten worden gerealiseerd. Dit omdat de samenhang nog moet worden bepaald in de Omgevingsvisie. Onder afwentelen in plaats verstaan we bijvoorbeeld dat een locatie wordt verhard en volgebouwd, met de toezegging dat er elders in Alblasterdam groen gecompenseerd wordt. Met afwentelen in tijd wordt bedoeld dat er bijvoorbeeld tijdelijk een lozing wordt toegestaan met de toezegging dat dit later ongedaan wordt gemaakt of gecompenseerd.

Bijlage 1: Omschrijving accent Fit en Groen dorp in de polder

Bijlage 2: Reacties werkbijeenkomst 17-02-2022

Bijlage 3: Accentcheck en gespreksleidraad

Bijlage 4: Verslagformulier Initiatieventafel

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris
S. van Heeren

de burgemeester
J.G.A. Paans

Bijlage 1

Het accent Fit en Groen dorp in de polder is als volgt beschreven

"In dit accent wordt vooral ingezet op de kernopgaven: circulariteit, klimaatadaptatie, klimaatmitigatie, ondersteuning en werkgelegenheid. Het milieu en duurzaamheid spelen een grote rol en er wordt flink ingezet op klimaatadaptatie, klimaatmitigatie, circulariteit en vergroening. Op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling blijven we binnen de bestaande contouren. De buitenruimte wordt flink vergroend. Daar waar verharding aanwezig is wordt gekeken naar waterdoorlatende alternatieven. Bij het vergroenen van de buitenruimte wordt gelet op de biodiversiteit. Aanplanting zal voornamelijk gebeuren met inheemse soorten en monoculturen worden vermeden. Natuurlijk zijn bedrijven welkom in Alblasserdam. Wij verlangen van deze bedrijven wel dat zij hetzelfde over het milieu denken als wij. Wij proberen dit ook af te dwingen door hierover regels op te nemen in het Omgevingsplan. We zetten niet in op ontsluiting via infrastructuur, wel op vervoersmanagement. In dit profiel wordt goed invulling gegeven aan de nationale en provinciale omgevingsvisie. Ook de regionale afspraak op het gebied van energietransitie wordt nagekomen. Er lijkt een conflict te ontstaan met de afspraken uit de groeiagenda."

Bijlage 2

Tijdens de eerder genoemde sessie met uw raad zijn de volgende vragen en opmerkingen naar voren gekomen. Deze vragen en opmerkingen zijn per categorie gebundeld. In deze notitie zullen deze vragen en opmerkingen worden besproken.

Het betrof de volgende vragen/opmerkingen/ideeën:

Hoe weeg je af

- Wegen alle kernopgaven (zie bijlage) in de accentencheck (zie bijlage) even zwaar?
- Wat als je op 4 punten net positief scoort en op 1 punt erg negatief? Staat dat in verhouding?
- Is de accentcheck niet te subjectief?
- Zullen 5 verschillende mensen, de accentencheck niet allemaal verschillend invullen?
- Wat is het meet/referentiepunt? De huidige situatie of het accent?

De antwoorden op deze vragen zijn beschreven onder het kopje *Afwegingskader*.

De initiatieventafel

- Wat is de bedoeling van de initiatieventafel?
- Welke zaken komen allemaal op de initiatieventafel?
- Welke vakgebieden zijn aangesloten bij de initiatieventafel?
- Wat gebeurt er met het verslag van de initiatieventafel?

De antwoorden op deze vragen zijn beschreven onder het kopje *Initiatieven van buiten*.

Moeten we wel een accentcheck toepassen bij elk apart initiatief?

- Je moet niet alleen naar dit initiatief kijken, maar naar de gehele context van Alblasterdam
- Het woord accentcheck wekt de indruk dat er strak getoetst wordt, terwijl we eigenlijk vooral een goed gesprek willen om te inspireren.
- Wil je mensen eisen meegeven? Zo ja, dan moet dit concreet zijn. Wil je in gesprek? Dan geeft dit De accentcheck) een mooie gespreksleidraad.
- We moeten aan initiatiefnemers een paar ondergrenzen meegeven en voor de rest inspireren.

De antwoorden op deze vragen zijn op verschillende plaatsen in deze notitie beschreven.

Bijlage 3